

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทย หลักสูตร ศิลปบัณฑิต(ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ครอบคลุมสาระสำคัญ ดังนี้ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทย หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ในด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน เนื้อหาวิชา การดำเนินการเรียนการสอน ด้านการควบคุมคุณภาพการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น จากบทความ เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยคืออาจารย์ผู้สอน นักศึกษาที่กำลังศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาวิชาเอกศิลปะไทย หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มประชากร ประกอบด้วยอาจารย์ผู้สอนจำนวน 14 คน ,นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่จำนวน 46 คน และนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจำนวน 30 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ชุด ชุดที่ 1 สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาศาวิชาเอกศิลปะไทยและชุดที่ 2 สำหรับนักศึกษาในสาขาวิชาศิลปะไทย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด สำหรับผู้สอน และแบบสังเกตการเรียนการสอนสาขาวิชาเอกศิลปะไทย ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเอง โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศรวมทั้งการสัมภาษณ์อาจารย์และนักศึกษาอย่างไม่เป็นทางการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใช้เป็นแนวทางการวิจัยแล้วดำเนินการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยโดยจะทำเครื่องมือแบบสอบถามก่อนตามกรอบทฤษฎีการวิจัยแล้วจึงทำเครื่องมือแบบสัมภาษณ์โดยยึดเอาโครงแบบสอบถามเป็นหลัก สุดท้ายจึงทำเครื่องมือแบบสังเกตโดยใช้ข้อคำถามของแบบสอบถาม จากนั้นนำโครงร่างเครื่องมือแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตที่สร้างเสร็จแล้วไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจแก้ไข ด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้ชัดเจนและเข้าใจยิ่งขึ้น และให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาพร้อมทั้งเขียนคำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาหาความเชื่อมั่น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประเภทต่าง ๆ ผู้วิจัยจะได้จำแนกรายละเอียด ดังนี้

3.1 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองแบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกศิลปะไทย ชุดที่ 2 สำหรับผู้เรียนสาขาวิชาเอกศิลปะไทย แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1. เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2. แบบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาเอกศิลปะไทยประกอบด้วย 8 ด้านคือ ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน ด้านเนื้อหาสาระหรือเนื้อหาวิชา ด้านการดำเนินการเรียนการสอน ด้านการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน

ตอนที่ 3. เป็นข้อคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาเอกศิลปะไทย

3.2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structure interview) ซึ่งมีแนวคำถามเพื่อสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลในแนวคิดที่ละเอียดยิ่งขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์มี 1 ชุดคือ แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาเอกศิลปะไทยแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1. เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2. เป็นคำถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาเอกศิลปะไทยด้านผู้สอน ผู้เรียน จุดประสงค์การเรียนการสอน เนื้อหาสาระหรือเนื้อหาวิชา การดำเนินการเรียนการสอน การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน

3.3 แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non Participant observation) เป็นแบบกำหนดรายการตรวจสอบ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตด้วยตนเอง เป็นรายการที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาเอกศิลปะไทยที่ปรากฏขึ้นตามสภาพความเป็นจริงแบบสังเกตเป็นแบบจดบันทึกและแบบเลือกตอบ (Check list) โดยการกำหนดเป็นรายการต่างๆแล้วตรวจสอบดูว่าหัวข้อนั้นมีรายการตามที่กำหนดหรือไม่

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ – เดือนมีนาคม โดยทำการแจกแบบสอบถามสำหรับนักศึกษาจำนวน 46 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และแจกแบบสอบถามสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 30 ชุด ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 72 คิดเป็นร้อยละ 94.7 สัมภาษณ์ผู้สอน จำนวน 12 คน และสังเกตการเรียนการสอน 12 ครั้ง โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ประเภทข้อคำถามแบบเลือกตอบ วิเคราะห์โดยประมวลข้อมูลเป็นหมวดหมู่ หาค่าความถี่และคำนวณเป็นค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตาราง ประกอบความเรียง ส่วนข้อคำถามประเภทแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของผู้สำเร็จการศึกษาและผู้เรียน วิเคราะห์โดยคำนวณเป็นค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปตาราง และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมวิเคราะห์ข้อมูลโดยประมวลข้อมูลเป็นหมวดหมู่ หาค่าความถี่และคำนวณเป็นค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตาราง ประกอบความเรียง

5.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยประมวลข้อมูลเป็นหมวดหมู่ หาค่าความถี่และคำนวณเป็นค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตาราง ประกอบความเรียง ส่วนการศึกษาการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน วิเคราะห์โดยคำนวณเป็นค่าร้อยละและสรุปเป็นสาระสำคัญในแต่ละด้าน แล้วนำเสนอในรูปของความเรียง

5.3 ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต วิเคราะห์โดยคำนวณเป็นค่าร้อยละและสรุปเป็นสาระสำคัญในแต่ละด้าน แล้วนำเสนอในรูปของความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ข้อมูลเบื้องต้นของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตเพาะช่าง จากการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา พบว่าผู้เรียนเป็นเพศชาย 26 คน คิดเป็นร้อยละ 42.2 และเป็นนักศึกษาเพศหญิง 19 คน คิดเป็นร้อยละ 57.8 อายุ นักศึกษามีอายุต่ำกว่า 17 ปี 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2 นักศึกษามีอายุระหว่าง 17 – 20 ปี 12 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 นักศึกษามีอายุระหว่าง 21 – 24 ปี 30 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 นักศึกษามีอายุ 25 ปีขึ้นไป 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4 วุฒิการศึกษาสูงสุดก่อนที่จะเข้าศึกษาในสถาบันนี้ อาชีวศึกษา 13 คน คิดเป็นร้อยละ 28.9 มัธยมศึกษา 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4 อื่นๆ 30 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 จบการศึกษาแผนกใด จิตรกรรมไทย 27 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 ประติมากรรมไทย 13

คน คิดเป็นร้อยละ 28.9 หักดลศิลป์ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 อื่นๆ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4 เหตุผลสำคัญที่ท่านเลือกเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาเอกศิลปะไทยคือมีความ สนใจ 33 คน คิดเป็นร้อยละ 73.3 มีความซาบซึ้ง 11 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 มีความศรัทธา 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2

1.2 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกศิลปะไทย จากการตอบแบบสอบถามของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกศิลปะไทยพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาที่เป็นเพศชาย 17 คน คิดเป็นร้อยละ 63.0 และเป็นผู้สำเร็จศึกษาเพศหญิง 10 คน คิดเป็นร้อยละ 37.0 อายุ ผู้สำเร็จการศึกษามีอายุระหว่าง 21 – 24 ปี 12 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 ผู้สำเร็จการศึกษามีอายุ 25 ปีขึ้นไป 15 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6 หลังจากสำเร็จการศึกษาผู้สำเร็จการศึกษาได้ศึกษาต่อ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 และไปประกอบอาชีพ 21 คน คิดเป็นร้อยละ 77.8 ทำงานตรงตามที่ศึกษามา 14 คน คิดเป็นร้อยละ 51.9 และไม่ตรงกับที่ศึกษามา 13 คน คิดเป็นร้อยละ 48.1 การประกอบอาชีพ อิสระ 14 คน คิดเป็นร้อยละ 51.9 ธุรกิจส่วนตัว 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.4 อื่นๆ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 40.7 พอใจกับงานที่ทำ 24 คน คิดเป็นร้อยละ 88.9 ไม่พอใจกับงานที่ทำ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทย ของนักศึกษาระดับปริญญาเอกศิลปะไทย หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตเพาะช่าง ใน 8 ด้านคือ ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน ด้านเนื้อหาสาระหรือเนื้อหาวิชา ด้านการดำเนินการเรียนการสอน ด้านการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้

2.1 ผู้สอนวิชาเอกศิลปะไทย (ตารางที่ 3)

การศึกษาระดับปริญญาเอกศิลปะไทยด้านผู้สอน วิชาเอกศิลปะไทย จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ด้านผู้สอนวิชาเอกศิลปะไทยหลักสูตรศิลปบัณฑิต(ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง มีความคิดเห็นว่า พบว่าผู้สอนโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้สอน มีความรู้ทางศาสนศิลป์อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นค่าเฉลี่ยรองลงมา ผู้สอนมีสมาธิสงบนิ่งใจเย็นอยู่ในระดับเห็นด้วยเป็นค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด

2.2 ผู้เรียนวิชาเอกศิลปะไทย (ตารางที่ 4)

การศึกษาระดับปริญญาเอกศิลปะไทยด้านผู้เรียน วิชาเอกศิลปะไทยหลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง มีความคิดเห็นว่า พบว่าผู้เรียนส่วนรวมมีความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้เรียน มีความเคารพในงานศิลปะที่ปฏิบัติอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ผู้เรียนหมั่นฝึกฝนปฏิบัติงานอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นค่าเฉลี่ยรองลงมา ผู้เรียนเข้าเรียนตรงต่อเวลาและสม่ำเสมออยู่ในระดับเห็นด้วยเป็นค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด

2.3 จุดประสงค์การเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทย (ตารางที่ 5)

การศึกษารายการเรียนการสอนด้านจุดประสงค์หลักสูตรศิลปบัณฑิต(ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง มีความคิดเห็นว่า พบว่าจุดประสงค์การเรียนการสอน โดยส่วนรวมมีความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าจุดประสงค์การเรียนการสอนเพื่อให้เผยแพร่ศิลปะไทยตามนโยบายสืบสานมรดกของชาติ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เพื่อให้มีความสามารถในการแสดงเอกลักษณ์และอนุรักษ์ศิลปะไทยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นค่าเฉลี่ยรองลงมา เพื่อให้มีการวางแผนลำดับขั้นตอนการบริหารงานอยู่ในระดับเห็นด้วยเป็นค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด

2.4 เนื้อหาสาระหรือด้านเนื้อหาวิชาเอกศิลปะไทย (ตารางที่ 6)

การศึกษารายการเรียนการสอนด้านเนื้อหาวิชาเอกศิลปะไทยหลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง มีความคิดเห็นว่า พบว่าความคิดเห็น ด้านเนื้อหาสาระหรือด้านเนื้อหาวิชา โดยส่วนรวมมีความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความคิดเห็นด้านเนื้อหาสาระหรือด้านเนื้อหาวิชาเพื่อการส่งเสริมเอกลักษณ์และการอนุรักษ์ศิลปะไทย อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เพื่เน้นเนื้อหาเรื่องราวประเพณีทางพุทธศาสนาอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นค่าเฉลี่ยรองลงมา เพื่อความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรอยู่ในระดับเห็นด้วยเป็นค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด

2.5 การดำเนินการเรียนการสอน ของนักศึกษาวิชาเอกศิลปะไทย (ตารางที่ 7)

การศึกษารายการเรียนการสอนด้านการดำเนินการสอน วิชาเอกศิลปะไทยหลักสูตรศิลปบัณฑิต(ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง มีความคิดเห็นว่า พบว่าความคิดเห็นการดำเนินการสอน โดยส่วนรวมมีความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความคิดเห็นการดำเนินการสอนแบบชี้แจงจุดประสงค์ของบทเรียน อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก แบบนำเข้าสู่บทเรียนโดยการเล่าประวัติความเป็นมาและประสบการณ์อยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นค่าเฉลี่ยรองลงมา แบบไปทัศนศึกษาการปฏิบัติงานจากช่างชาวบ้านอยู่ในระดับเห็นด้วยเป็นค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด

2.6 การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการสอน ของนักศึกษาวิชาเอกศิลปะไทย(ตารางที่ 8)

การศึกษารายการเรียนการสอนด้านการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอน วิชาเอกศิลปะไทยหลักสูตรศิลปบัณฑิต(ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง มีความคิดเห็นว่า พบว่าความคิดเห็นด้านการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอน โดยส่วนรวมมีความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ความคิดเห็นด้านการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนมีการใช้คำถามเพื่อตรวจสอบความรู้และความเข้าใจหลังการสอน อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีการเสริมสร้างและให้กำลังใจผู้เรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นค่าเฉลี่ยรองลงมา มีการตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนตามมาตรฐาน ISO อยู่ในระดับเห็นด้วยเป็นค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด

2.7 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ของนักศึกษาวิชาเอก ศิลปะไทย (ตารางที่ 9)

การศึกษารายการเรียนการสอนด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทยหลักสูตรศิลปบัณฑิต(ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง มีความคิดเห็นว่า พบว่าความคิดเห็นด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน โดยส่วนรวมมีความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความคิดเห็นด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนวัดจากกระบวนการทำงาน และวัดจากความรับผิดชอบและการแสวงหาความรู้ที่อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยที่ทั้ง 2 ข้อมีค่าเฉลี่ยเท่ากับวัดจากผลงานสำเร็จอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นค่าเฉลี่ยรองลงมา วัดจากแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน อยู่ในระดับเห็นด้วยเป็นค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด

2.8 ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน ของนักศึกษาวิชาเอก ศิลปะไทย (ตารางที่ 10)

การศึกษารายการเรียนการสอนด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทยหลักสูตรศิลปบัณฑิต(ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง มีความคิดเห็นว่า พบว่าความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน โดยส่วนรวมมีความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ห้องเรียนและห้องปฏิบัติงานมีแสงสว่างเพียงพออยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นค่าเฉลี่ยรองลงมา มีห้องแสดงผลงานศิลปะที่เพียงพอและเหมาะสม อยู่ในระดับเห็นด้วยเป็นค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด

2.9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของค่าเฉลี่ยรวม (จากตารางที่ 11)ของการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทย หลักสูตรศิลปบัณฑิต(ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ของนักศึกษาเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน เป็นสภาพที่ตรงกับความเป็นจริงที่เห็นด้วยมาก เป็นค่าเฉลี่ยรวมที่มีค่ามากที่สุด

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทย ของผู้สำเร็จการศึกษาศิลปะไทย หลักสูตรปริญญาตรี ศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตเพาะช่างใน 8 ด้านคือ ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน ด้านเนื้อหาสาระหรือเนื้อหาวิชา ด้านการดำเนินการเรียนการสอน ด้านการควบคุม

และตรวจสอบคุณภาพการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้

3.1 ผู้สอนวิชาเอกศิลปะไทย (ตารางที่ 12)

การศึกษาศึกษาการเรียนการสอนด้านผู้สอนวิชาเอกศิลปะไทยหลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง มีความคิดเห็นว่า พบว่าผู้สอนโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้สอน มีความตระหนักถึงคุณค่าของศิลปะไทยอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ผู้สอนมีความรู้ทางศาสนศิลป์ และเวลาว่างมักจะปฏิบัติ งานศิลปะ อยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นค่าเฉลี่ยรองลงมา โดยมีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติ งานอยู่ในระดับเห็นด้วยเป็นค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด

3.2 ผู้เรียนวิชาเอกศิลปะไทย (ตารางที่ 13)

การศึกษาศึกษาการเรียนการสอนด้านผู้เรียนวิชาเอกศิลปะไทยหลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง มีความคิดเห็นว่า พบว่าผู้เรียนโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้เรียน ใฝ่รู้เนื้อหาเรื่องราวทางพุทธศาสนา วรรณกรรม และวรรณคดีอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ผู้เรียน หมั่นฝึกฝนปฏิบัติงานอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นค่าเฉลี่ยรองลงมา ผู้เรียนมีความอดทน ไม่ย่อท้ออยู่ในระดับเห็นด้วยเป็นค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด

3.3 จุดประสงค์การเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทย (ตารางที่ 14)

การศึกษาศึกษาการเรียนการสอนด้านจุดประสงค์การเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทย หลักสูตรศิลปบัณฑิต(ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง มีความคิดเห็นว่า พบว่าจุดประสงค์การเรียนการสอนโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าจุดประสงค์การเรียนการสอนเพื่อให้เผยแพร่ศิลปะไทยตามนโยบายสืบสานมรดกของชาติ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอน ศิลปะไทยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นค่าเฉลี่ยรองลงมา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถด้านศิลปะไทยแขนงต่างๆ และเพื่อให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะไทยอยู่ในระดับเห็นด้วยเป็นค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด

3.4 เนื้อหาสาระหรือเนื้อหาวิชา วิชาเอกศิลปะไทย (ตารางที่ 15)

การศึกษาศึกษาการเรียนการสอนด้านเนื้อหาสาระหรือด้านเนื้อหาวิชา วิชาเอกศิลปะไทย หลักสูตรศิลปบัณฑิต(ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง มีความคิดเห็นว่า พบว่าความคิดเห็นด้านเนื้อหาสาระหรือด้านเนื้อหาวิชาโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความคิดเห็นด้านเนื้อหาสาระหรือด้านเนื้อหาวิชาเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาขณะปฏิบัติงานอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เพื่อการส่งเสริม

เอกลักษณ์และการอนุรักษ์ศิลปะไทยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นค่าเฉลี่ยรองลงมา เพื่อความรู้เกี่ยวกับประติมากรรมไทยแต่ละยุคสมัยอยู่ในระดับเห็นด้วยเป็นค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด

3.5 การดำเนินการสอน วิชาเอกศิลปะไทย (ตารางที่ 16)

การศึกษาการเรียนการสอนด้านการดำเนินการสอน วิชาเอกศิลปะไทยหลักสูตรศิลปบัณฑิต(ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง มีความคิดเห็นว่า พบว่าความคิดเห็นการดำเนินการสอนโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความคิดเห็นการดำเนินการสอนแบบมีการคัดลอกแบบงานจากพิพิธพันธ์อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก แบบมีการเชิญวิทยากรจากภายนอกมาสาธิตวิธีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นค่าเฉลี่ยรองลงมา แบบวิธีการสอน โดยให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับเห็นด้วยเป็นค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด

3.6 การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทย (ตารางที่ 17)

การศึกษาการเรียนการสอนด้านการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทยหลักสูตรศิลปบัณฑิต(ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง มีความคิดเห็นว่า พบว่าความคิดเห็นด้านการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความคิดเห็นด้านการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนมีการใช้คำถามเพื่อมีการตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนก่อนสอบอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีการใช้คำถามเพื่อตรวจสอบความรู้และความเข้าใจหลังการสอนมีการใช้คำถามเพื่อตรวจสอบความรู้และความเข้าใจหลังการสอนอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นค่าเฉลี่ยรองลงมา มีการตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนตามมาตรฐาน ISO อยู่ในระดับเห็นด้วยเป็นค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด

3.7 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน วิชาเอกศิลปะไทย (ตารางที่ 18)

การศึกษาการเรียนการสอนด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทยหลักสูตรศิลปบัณฑิต(ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง มีความคิดเห็นว่า พบว่าความคิดเห็นด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความคิดเห็นด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนวัดวัดจากผลงานสำเร็จ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก วัดจากการอธิบายเกณฑ์การประเมินให้ผู้เรียนทราบก่อนการเรียนและวัดจากกระบวนการทำงาน อยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นค่าเฉลี่ยรองลงมา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2 ค่า วัดจากแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน อยู่ในระดับเห็นด้วยเป็นค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด

3.8 สภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน วิชาเอกศิลปะไทย (ตารางที่ 19)

การศึกษาการเรียนการสอนด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทยหลักสูตรศิลปบัณฑิต(ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง มีความคิดเห็นพบว่าพบว่าความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนห้องเรียนและห้องปฏิบัติงานมีแสงสว่างเพียงพอ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีห้องปฏิบัติงานที่มีเครื่องมือเครื่องใช้ทางศิลปะพอเพียงและเหมาะสมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นค่าเฉลี่ยรองลงมา มีห้องแสดงผลงานศิลปะที่เพียงพอและเหมาะสมอยู่ในระดับเห็นด้วยเป็นค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของค่าเฉลี่ยรวม (ตารางที่ 20)ของการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทย หลักสูตรศิลปบัณฑิต(ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง ของผู้สำเร็จการศึกษาเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านผู้สอนเป็นสภาพที่ตรงกับความเป็นจริงที่เห็นด้วยมาก เป็นค่าเฉลี่ยรวมที่มีค่ามากที่สุด

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทย

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทย หลักสูตรศิลปบัณฑิต(ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง จากแบบสอบถามปลายเปิดของนักศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยประมวลข้อมูลเป็นหมวดหมู่ หาค่าความถี่ นำเสนอในรูปแบบบรรยายเป็นความเรียง

1.1 ผลการวิเคราะห์ด้านผู้สอน

ผู้สอนมีความรู้ความสามารถ(ความถี่ = 9) สอนได้ดี เข้าใจง่าย(ความถี่ = 5) มีการวางแผนและเตรียมความพร้อมในการสอนแต่ละครั้ง(ความถี่ = 5) ผู้เรียนอยากให้ผู้สอนช่วยแนะนำวิธีคิดและแก้ไขในการปฏิบัติงาน(ความถี่ = 3) ผู้สอนให้ความเป็นกันเอง สนับสนุน(ความถี่ = 3) ผู้เรียนต้องการให้ผู้สอนมีความสมอบต้นเสมอปลายให้ความเป็นกันเองกับลูกศิษย์ทุกคนอย่างทั่วถึง ไม่แบ่งวิชาเอกที่สอน(ความถี่ = 3) ผู้สอนมีการวางแผนการสอนที่ดี แต่บางท่านไม่มีกฎเกณฑ์ในการสอนที่แน่นอน(ความถี่ = 2) ผู้เรียนอยากให้ผู้สอนให้คำปรึกษาปัญหาด้านการเรียนกับทุกคนอย่างทั่วถึง และให้ความยุติธรรม(ความถี่ = 2)

1.2 ผลการวิเคราะห์ด้านผู้เรียน

นักศึกษาบางคน ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าสอบถามผู้สอนเมื่อมีปัญหา (ความถี่ = 3) ผู้เรียนอยากให้ผู้สอนดูแลเอาใจใส่มากกว่าที่เป็นอยู่ เพราะอยากแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานให้มากกว่านี้ (ความถี่ = 3) ผู้เรียนควรเรียนอย่างจริงจัง ให้ความใส่ใจในวิชาเรียนมากกว่านี้ (ความถี่ = 2) ผู้เรียนต้องการดูการปฏิบัติงานจากของจริงหรือออกทัศนศึกษานอกสถานที่หรือได้รับประสบการณ์จริง (ความถี่ = 2) ผู้เรียนมีความใส่ใจในการเรียนการสอนบ้างบางครั้ง (ความถี่ = 3) ผู้เรียนได้ความคิดแนวทางใหม่ ๆ จากผู้สอน (ความถี่ = 1)

1.3 ผลการวิเคราะห์ด้านจุดประสงค์

จุดประสงค์มีความเหมาะสมดี สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ (ความถี่ = 3) จุดประสงค์ดีแต่บางครั้งไม่แจ้งให้ผู้เรียนทราบอย่างชัดเจน และทำไม่ได้ตามจุดประสงค์ (ความถี่ = 2) ผู้เรียนอยากให้ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์ให้ทราบก่อนเรียน และปฏิบัติตามจุดประสงค์ และตรงต่อเวลา (ความถี่ = 2) จุดประสงค์ไม่สอดคล้องกับเวลาอยากให้ผู้สอนสอนอย่างเต็มที่และให้ผู้เรียนได้รับการสอนสามารถประกอบอาชีพได้อย่างมากที่สุด (ความถี่ = 1)

1.4 ผลการวิเคราะห์ด้านเนื้อหาสาระหรือเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาสาระดี (ความถี่ = 6) มีมากไม่พอกับระยะเวลา (ความถี่ = 2) มีเอกสารและคำชี้แนะเพิ่มเนื้อหาสาระจากในหนังสือและการบรรยาย ช่วยให้เข้าใจง่ายขึ้น (ความถี่ = 3) ผู้เรียนอยากได้รับรายละเอียดมากกว่านี้ และให้ผู้สอนให้คำแนะนำอย่างเต็มที่ (ความถี่ = 2)

1.5 ผลการวิเคราะห์ด้านการดำเนินการสอน

มีการวางแผนการดำเนินการสอนดี (ความถี่ = 5) ดีแล้วแต่ควรใส่ใจผู้เรียนมากกว่านี้ (ความถี่ = 2) ผู้เรียนอยากให้ผู้สอนดำเนินการสอนโดยการอธิบายทุกขั้นตอน เสนอแนะและให้กำลังใจ (ความถี่ = 2) ผู้เรียนอยากให้ผู้สอนแนะนำให้คำปรึกษา อธิบายและให้ความสม่ำเสมอ (ความถี่ = 2)

1.6 การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการสอน

การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการสอนดี (ความถี่ = 3) มีการตรวจสอบตรงตามเวลาและสม่ำเสมอ (ความถี่ = 2) ต้องมีการปรับปรุงในด้านการควบคุมการทำงานให้สม่ำเสมอตลอดเวลา เพื่อให้มีการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ ผู้สอนต้องให้ความสนใจมากกว่านี้ เพราะเป็นมาตรการที่ผู้สอนเป็นผู้กำหนดให้แก่ผู้เรียน (ความถี่ = 3) ผู้เรียนมั่นใจในคุณภาพและเนื้อหาประสบการณ์ในการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนของผู้สอน (ความถี่ = 1) ผู้เรียนไม่เห็นด้วยจะมุ่งสู่มาตรฐาน ISO เนื่องจากทำให้ระบบการทำงานศิลปะมีกฎเกณฑ์และ โคนควบคุมไม่เป็นอิสระ (ความถี่ = 2)

1.7 ผลการวิเคราะห์การวัดและการประเมิน

การวัดและการประเมินผลการเรียนอย่างดี มีประสิทธิภาพมาก ทำอย่างสม่ำเสมอและตรงต่อเวลา (ความถี่ = 7) ควรวัดตั้งแต่ต้นเทอมเก็บคะแนน วัดที่กระบวนการทำงานไม่ใช่วัดจากผลงานสำเร็จเพียงอย่างเดียว (ความถี่ = 1) ผู้เรียนไม่ทราบว่าคะแนนที่ได้จากการวัดและประเมินผลมากตึ้งใดบ้าง ควรจะชี้แจงโดยละเอียด (ความถี่ = 1) ผู้เรียนคิดว่าถ้าผู้เรียนตั้งใจเรียน มีความขยัน และปฏิบัติตามอาจารย์ผู้สอนทุกประการ จะทำให้ตนเองได้รับคะแนนดีสามารถประกอบอาชีพได้ (ความถี่ = 2) การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนได้มาตรฐานเนื่องจากมั่นใจประสบการณ์ของผู้สอน (ความถี่ = 1)

1.8 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

ห้องเรียนคับแคบไม่เพียงพอกับการปฏิบัติงาน อากาศถ่ายเทไม่สะดวก ร้อนอึดอัด (ความถี่ = 11) แสงสว่างจากธรรมชาติไม่เพียงพอทำให้การทำงานผิดพลาดได้ (ความถี่ = 2) ห้องเรียนไม่ค่อยสะอาด มีกลิ่นสารเคมีลอยอยู่เต็มห้อง มียุงและมีกลิ่นอับชื้น (ความถี่ = 2) ผู้เรียนอยากให้มีห้องปฏิบัติงานที่กว้างขวางกว่านี้ มีอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนอย่างครบถ้วน มีการจัดวางอุปกรณ์อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย (ความถี่ = 4) ผู้เรียนต้องการห้องแสดงงานศิลปะประจำในแผนกหรือในสถาบัน (ความถี่ = 2) ผู้เรียนต้องการให้ผู้สอนมีอารมณ์ขัน ไม่เครียด เพราะอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเครียดตามและกดดัน (ความถี่ = 2) สภาพการเรียนการสอนดีเนื่องจากอยู่มานานและทำใจได้แล้ว (ความถี่ = 2) สภาพแวดล้อมทำให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งงานศิลปะไทย และเกิดจิตใจในการอนุรักษ์ (ความถี่ = 1)

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทยของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตร ศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตเพาะช่าง จากแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ แล้วนำเสนอในลักษณะบรรยายเป็นความเรียง

2.1 ผลการวิเคราะห์ด้านผู้สอน

ผู้สอนมีความรู้ความสามารถทางศิลปะไทย (ความถี่ = 2) ผู้สอนมีการวางแผนการสอนดี เข้าใจง่าย ดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน (ความถี่ = 6) ผู้สอนมีความชำนาญตั้งถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนอย่างเต็มที่ (ความถี่ = 2) ผู้สอนไม่เพียงพอกับผู้เรียนดูแลไม่ทั่วถึง (ความถี่ = 2)

2.2 ผลการวิเคราะห์ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนตั้งใจเรียนและให้ความสนใจในวิชาที่เรียนเป็นอย่างดี (ความถี่ = 4) ผู้เรียนมีความเคารพเชื่อฟังผู้สอน และปฏิบัติตามทุกขั้นตอน (ความถี่ = 2) ผู้เรียนเข้ากันได้ดีถึงแม้ว่าจะมาจากคนละสถานศึกษา (ความถี่ = 1) ผู้เรียนบางคนยังขาดความสนใจในวิชาที่เรียนไม่เชื่อฟังผู้สอน ปฏิบัติคนไม่สมกับเป็นช่างไทย (ความถี่ = 1)

2.3 ผลการวิเคราะห์ด้านจุดประสงค์

การเรียนการสอนตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนด(ความถี่ = 3) มีการบอกจุดประสงค์การเรียนการสอนก่อนเริ่มสอนในแต่ละภาคเรียน(ความถี่ = 3) จุดประสงค์ไม่ชัดเจนและผู้สอนไม่แจ้งให้ผู้เรียนทราบถึงความสำคัญ (ความถี่ = 1)

2.4 ผลการวิเคราะห์ด้านเนื้อหาสาระหรือเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาสาระดีมาก(ความถี่ = 2) เนื้อหาสาระมีมากกว่าเวลาที่ใช้ในการสอน (ความถี่ = 4) บางครั้งยากไม่ค่อยเข้าใจนักและได้ความรู้ไม่เต็มที่(ความถี่ = 1)

2.5 ผลการวิเคราะห์ด้านการดำเนินการเรียนการสอน

ด้านการดำเนินการเรียนการสอนเหมาะสมกับระยะเวลา ตรงตามเวลา(ความถี่ = 2) การดำเนินการสอนดี ลำดับขั้นตอนได้ชัดเจน มีวิธีการสอนหลากหลาย(ความถี่ = 2) เวลาไม่เพียงพอกับการดำเนินการสอนในแต่ละคาบเรียน(ความถี่ = 1) แล้วแต่วิชาที่เรียน(ความถี่ = 1)

2.6 ผลการวิเคราะห์ด้านการควบคุมและตรวจสอบ

มีการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนที่ดี มีการวางแผนงานดี (ความถี่ = 2) มีการสอบทุกภาคเรียนเพื่อตรวจสอบคุณภาพ(ความถี่ = 3) แล้วแต่วิชาและผลงาน (ความถี่ = 2) มีการสอบข้อเขียนและตรวจสอบจากผลงาน(ความถี่ = 2)

2.7 ผลการวิเคราะห์ด้านการวัดและการประเมิน

มีการวัดและประเมินผลในการสอบภาคทฤษฎีและปฏิบัติ(ความถี่ = 8) มีการวัดผลจากกระบวนการทำงาน(ความถี่ = 1) ส่วนใหญ่ตรวจสอบตามผลงาน(ความถี่ = 2)

2.8 ผลการวิเคราะห์ด้านสภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนยังไม่ดีไม่สมบูรณ์แต่บางอย่างพอใช้ได้ (ความถี่ = 3) ยังขาดแหล่งความรู้ทางศิลปะ(ความถี่ = 1) ยังขาดอุปกรณ์การเรียนการสอน(ความถี่ = 1) ห้องแสดงผลงานศิลปะไม่เพียงพอ(ความถี่ = 2)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แหล่งข้อมูล ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ เพศจากกลุ่มประชากร 12 คนเป็นผู้สอนที่เป็นเพศชายทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 100 อายุ ผู้สอนส่วนมากมีอายุระหว่าง 31-40 ปี และอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 50 เท่ากัน วุฒิการศึกษาสูงสุด ผู้สอนโดยส่วนมากมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 58.3 รองลงมาคือ ปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 41.7 สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาสูงสุด ผู้สอนโดยส่วนมากสำเร็จการศึกษาศิลปศึกษาคิดเป็นร้อยละ 41.7 รองลงมาคือวิชาประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 16.7 และลำดับสุดท้ายศิลปะและจิตรกรรม มีค่าร้อยละเท่ากันคือ 8.3 ตำแหน่งทางวิชาการในปัจจุบัน ผู้สอนมีตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์ทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 100 ผู้สอนโดยส่วนมากสอนในแผนก ประติมากรรมไทย คิดเป็นร้อยละ 41.7 รองลงมาคือแผนกจิตรกรรมไทย คิด

เป็นร้อยละ 33.3 ลำดับสุดท้ายคือ หัตถศิลป์ คิดเป็นร้อยละ 25 ประสบการณ์ในการสอนศิลปะประจำชาติ และศิลปะไทย ผู้สอนโดยส่วนมากมีประสบการณ์การสอน 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.7 รองลงมาคือ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 25 ลำดับสุดท้ายคือ 1-5 ปี และ 16 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละเท่ากัน คือ 16.7 ผู้สอนส่วนมากมีประสบการณ์การสอนวิชา โครงการศิลปะไทย คิดเป็นร้อยละ 58 รองลงมาคือวิชาศิลปนิพนธ์ คิดเป็นร้อยละ 50 ลำดับสุดท้ายคือ ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันออก คิดเป็นร้อยละ 8.3 ไม่มีผู้สอนคนใดที่ไม่ได้สอนวิชาเอกศิลปะไทย ผู้สอนทั้งหมดมีงานที่ผู้บริหารของสถาบันมอบหมายให้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 100 และผู้สอนส่วนมากมีงานอิสระ คิดเป็นร้อยละ 83.4 ไม่มีงานอิสระคิดเป็นร้อยละ 16.7 ผู้สอนส่วนมากเคยเป็นอาจารย์พิเศษ หรือวิทยากรในสถาบันอื่น คิดเป็นร้อยละ 75 ไม่เคยเป็นคิดเป็นร้อยละ 25 ผู้สอนทั้งหมดเข้าร่วมประชุมและสัมมนา คิดเป็นร้อยละเท่ากันคือ 100 รองลงมาคือ อบรม คิดเป็นร้อยละ 83.3 ลำดับสุดท้ายคือ เสวนา คิดเป็นร้อยละ 75 ผู้สอนส่วนมากเขียนบทความทางวิชาการคิดเป็นร้อยละ 68.3 รองลงมาคือทำงานวิจัย คิดเป็นร้อยละ 50 ลำดับสุดท้ายคือ เขียนตำรา คิดเป็นร้อยละ 25 ผู้สอนส่วนมากเคยสร้างผลงานทางศิลปะในรูปแบบประติมากรรมไทย คิดเป็นร้อยละ 66.7 รองลงมาคือจิตรกรรมไทย คิดเป็นร้อยละ 58.3 ลำดับสุดท้ายคือ หัตถศิลป์ และ อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละเท่ากัน คือ 33.3 ผู้สอนส่วนมากเคยร่วมกิจกรรมหรือแสดงงานศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 83.3 ไม่เคยคิดเป็นร้อยละ 16.7 ผู้สอนทั้งหมดเคยสร้างผลงานตามแนวทางนอกเหนือจากที่เคยศึกษามา คิดเป็นร้อยละ 100

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทย หลักสูตรปริญญาตรี ศิลปบัณฑิต(ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตพระาช้าง

2.1 ผลการวิเคราะห์ด้านผู้สอน

ผู้สอนยังขาดคุณวุฒิทางการศึกษาที่เหมาะสมกับระดับชั้นที่ต้องสอน คิดเป็นร้อยละ 58.2 ผู้สอนที่จบทางศิลปะโดยตรงคิดเป็นร้อยละ 8.3 มีผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 82 ผู้สอนมีความรู้ทางศาสตร์ศิลป์ มีประสบการณ์ 1 ปีจากการปฏิบัติงานให้กับสถาบัน และมีประสบการณ์การปฏิบัติงานนอกสถาบันหรือกับหน่วยงานต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้สอนให้คำปรึกษาแก่ลูกศิษย์ในทุกโอกาส คิดเป็นร้อยละ 58 ผู้สอนเป็นคนที่ช่างสังเกตคิดเป็นร้อยละ 75 ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน, ใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และมีมนุษยสัมพันธ์ดีคิดเป็นร้อยละ 50 ผู้สอนมีเวลาว่างมักจะปฏิบัติงานศิลปะคิดเป็นร้อยละ 41 และผู้สอนเป็นคนมีสมาธิ สงบนิ่ง ใจเย็น คิดเป็นร้อยละ 33 นอกจากนั้นผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถเป็นผู้สอนที่จบทางด้านศิลปะไทยโดยตรง และผู้สอนยังต้องหาความรู้และวิทยาการทางเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนให้มากขึ้นด้วย

2.2 ผลการวิเคราะห์ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนใส่ใจและจดจำการปฏิบัติงานของอาจารย์ทุกชั้นตอนคิดเป็นร้อยละ 66 ผู้เรียนใฝ่รู้เนื้อหาเรื่องราวทางพุทธศาสนา วรรณกรรมและวรรณคดี, หมั่นฝึกฝนและปฏิบัติงาน และปฏิบัติงานตามแบบอาจารย์ผู้สอนอย่างเคร่งครัดคิดเป็นร้อยละ 58 ผู้เรียนเป็นคนช่างสังเกตและมาความเคารพในศิลปะคิดเป็นร้อยละ 50 ผู้เรียนมีการทำงานตามชั้นตอนที่กำหนด และมีสมาธิสงบนิ่ง ใจเย็นคิดเป็นร้อยละ 41 และผู้เรียนมีความอดทนไม่ย่อท้อเข้าเรียนตรงต่อเวลาและสม่ำเสมอคิดเป็นร้อยละ 16 นอกจากนี้ผู้เรียนยังรับทราบเนื้อหาที่จะเรียน เตรียมวัสดุอุปกรณ์การเรียน แต่บางครั้งเนื่องจากผู้เรียนมีความชำนาญ และระดับความสามารถในแต่ละด้านแตกต่างกัน เนื่องจากจบ ปวส. คนละแผนกวิชาเอกกัน จึงทำให้ยังขาดความพร้อมในเนื้อหาวิชาและการปฏิบัติงานต่อไป

2.3 ผลการวิเคราะห์ด้านจุดประสงค์

ด้านจุดประสงค์การเรียนการสอนผู้สอนให้สัมภาษณ์เรื่อง จุดประสงค์การเรียนเพื่อให้มีความชำนาญในการปฏิบัติงานเพื่อก้าวออกไปประกอบอาชีพ เพื่อให้มีความสามารถในการแสดงเอกลักษณ์ และอนุรักษ์ศิลปะไทยคิดเป็นร้อยละ 75 เพื่อให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะไทยคิดเป็นร้อยละ 66 เพื่อให้มีความรู้ความสามารถด้านศิลปะไทยแขนงต่าง ๆ เพื่อให้มีการวางแผนลำดับขั้นตอนการบริหารงาน คิดเป็นร้อยละ 58 และเพื่อให้มีจิตสำนึก ระเบียบวินัยและรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้เผยแพร่ศิลปะไทยตามนโยบายสืบสานมรดกของชาติ คิดเป็นร้อยละ 41 นอกจากนี้ผู้สอนยังต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการสร้างผลงาน ผู้สอนยังต้องชี้แจงจุดประสงค์ก่อนภาคเรียนแต่ละภาคเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความชัดเจนในการรับรู้

2.4 ผลการวิเคราะห์ด้านเนื้อหาสาระหรือเนื้อหาวิชา

เนื้อหาสาระหรือเนื้อหาวิชา สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาขณะปฏิบัติงานคิดเป็นร้อยละ 58 เน้นเนื้อหาเรื่องราวประเพณีทางพุทธศาสนา การส่งเสริมเอกลักษณ์และอนุรักษ์ศิลปะไทยคิดเป็นร้อยละ 50 เนื้อหาสาระให้ความรู้เกี่ยวกับประติมากรรมไทยและหัตถศิลป์แต่ละยุคสมัย มีความรู้ทางทฤษฎี และวิธีการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 41 และให้ความรู้เกี่ยวกับจิตรกรรมไทยแต่ละยุคสมัยคิดเป็นร้อยละ 33 นอกจากนี้ผู้สอนยังให้ความรู้ตามคำอธิบายรายวิชาเนื้อหาในการทำงานและประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้สอน ให้ผู้เรียนได้รับรู้มากขึ้น มีการเตรียมเนื้อหาวิชาเป็นเอกสารต่าง ๆ ทบทวนความรู้เดิมและเพิ่มความรู้ใหม่ ส่วนเนื้อหาวิชาอาจมีมากเกินไป ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถมีความรู้และรับเนื้อหาได้ทั้งหมด ต้องพยายามค้นหาเพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ

2.5 ผลการวิเคราะห์ด้านการดำเนินการสอน

มีวิธีการสอนแบบบรรยาย มีการไปทัศนศึกษาคัดลอกแบบงานจากโบราณสถาน โบราณวัตถุ ร้อยละ 100 ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนโดยการเล่าประวัติความเป็นมาและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนฟัง คิดเป็นร้อยละ 75 ผู้สอนใช้วิธีการสอนที่คำนึงถึงพื้นฐานทักษะทางศิลปะที่แตกต่างกันของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 66 ผู้สอนสาธิตเทคนิควิธีการและปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน ผู้สอนสังเกต

การปฏิบัติของผู้เรียน เสนอแนะกิจกรรมผลงานเพื่อการปรับปรุงแก้ไข ประเมินผลความรู้ของผู้เรียนว่าตรงตามจุดประสงค์หรือไม่ ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ไปทัศนศึกษาการปฏิบัติงานจากช่างชาวบ้าน และกิจกรรมต่าง ๆ เหมาะสมกับระยะเวลาคิดเป็นร้อยละ 58 ผู้สอนชี้แจงจุดประสงค์ของบทเรียนมีวิธีการสอนโดยใช้การสาธิต มีวิธีการสอนโดยให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ มีการคัดลอกแบบงานจากพิพิธภัณฑ์ และมีการใช้ภาพถ่ายประกอบการสอน คิดเป็นร้อยละ 50 ผู้สอนสรุปบทเรียนและผลการปฏิบัติงาน มีวิธีการสอนโดยการให้ลองปฏิบัติตาม มีการใช้สื่อการเรียนการสอนจากของจริง และสื่อการสอนเหมาะสมกับระดับความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 41 และมีการใช้วัสดุอุปกรณ์เครื่องฉาย, เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์น้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 33 นอกจากนี้ยังมีการสอนตามโครงการสอน และเสริมสิ่งใหม่ ๆ ให้ก้าวหน้าสมัยอยู่ตลอดเวลา มีการลำดับหัวข้อเรื่อง หรือหน่วยการเรียนการสอน แจกให้ทราบในโครงการสอน และมีการจัดการสอนในรายวิชาเอกศิลปะไทย แบ่งผู้เรียนตามพื้นฐานวิชาเอกในระดับ ปวส.เดิม หรือผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานต่างสาขาได้ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่หลากหลายก่อนการสร้างสรรผลงานศิลปนิพนธ์

2.6 ผลการวิเคราะห์ด้านการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการสอน

มีการตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนก่อนสอน คิดเป็นร้อยละ 100 มีการตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนตามมาตรฐาน ISO คิดเป็นร้อยละ 58 มีการเสริมสร้างและให้กำลังใจผู้เรียนคิดเป็นร้อยละ 33 และมีการใช้คำถามเพื่อตรวจสอบความรู้และความเข้าใจหลังการสอนคิดเป็นร้อยละ 16 นอกจากนี้ ผู้สอนยังตรวจสอบการสอนได้จากการสอบกลางภาคและปลายภาคจากจำนวนชิ้นงานที่ปฏิบัติรวมถึงคุณภาพของการปฏิบัติงานมีการใช้ระบบ ISO เข้ามาดูแล มีการทำโครงการสอนสามารถใช้ควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการสอนได้อย่างเป็นระบบผู้สอนบางท่านให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการสอนว่าต้องขึ้นตรงกับสถาบันหน่วยงานใหญ่ไม่เป็นอิสระในทางศิลปะเท่าที่ควร และมาตรฐาน ISO เข้ามามีบทบาทในสถาบันเพาะช่างเป็นที่แรก ยังได้รับการต่อต้านและยังไม่คุ้นเคยเท่าที่ควร

2.7 ผลการวิเคราะห์ด้านการวัดและประเมินผล

มีการวัดจากความรับผิดชอบและการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนคิดเป็นร้อยละ 75 วัดจากผลงานสำเร็จ กระบวนการทำงาน และจากแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานคิดเป็นร้อยละ 66 มีการอธิบายเกณฑ์การประเมินให้ผู้เรียนทราบก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 58 นอกจากนี้ผู้สอนยังวัดจากหลาย ๆ ด้านเช่น การตั้งใจเรียน และการปฏิบัติงาน ส่งงานตรงตามเวลาที่กำหนดมีการวัดผลในภาคทฤษฎีตามเนื้อหาวิชา และในภาคปฏิบัติวัดจากผลงานทุกชิ้นที่กำหนดให้การวัดและประเมินผลตามระเบียบวัดผล ผู้เรียนระดับปริญญาตรีปีสุดท้ายต้องจัดแสดงนิทรรศการศิลปนิพนธ์ และมีการประเมินผลขั้นสุดท้ายในรายวิชาศิลปนิพนธ์จากการนำเสนอในงานนิทรรศการศิลปะไทย

2.8 ผลการวิเคราะห์ด้านสภาพแวดล้อม

ผู้เรียนและผู้สอนมีความสัมพันธ์ที่ีระหว่างกัน คิดเป็นร้อยละ 58 มีการประชุมสัมมนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันคิดเป็นร้อยละ 50 มีห้องปฏิบัติงานที่มีเครื่องมือเครื่องใช้ทางศิลปะพอเพียง และเหมาะสม มีแหล่งความรู้ทางศิลปะไทยในสถาบัน คิดเป็นร้อยละ 41 มีห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ ที่มีแสงสว่างเพียงพอ และมีห้องแสดงผลงานศิลปะที่เพียงพอและเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 33 และมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก คิดเป็นร้อยละ 16 นอกจากนี้บรรยากาศในห้องเรียนอาจจะไม่อำนวยความสะดวกการเรียนวิชาปฏิบัติเท่าที่ควร โดยเฉพาะภาคนอกเวลาและกำลังดำเนินการปรับปรุงอาคารที่ใช้เป็นหลักสูตรศิลปะไทย คาดว่าจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2549-2550

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผู้สอนที่ได้จากการสังเกตการจัดการเรียนการสอน วิชาเอกศิลปะไทย หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตเพาะช่าง

ข้อมูลจากการสังเกตการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทยในด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน ด้านเนื้อหาสาระหรือเนื้อหาวิชา ด้านการดำเนินการเรียนการสอน ด้านการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนและด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผู้สอน

ผู้สอนส่วนใหญ่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน เป็นคนช่างสังเกต เข้าใจพฤติกรรมของผู้เรียน ให้ความเป็นกันเอง ให้ความสนใจผู้เรียน สอบถามถึงปัญหาต่างๆในการทำงาน เสียสละ ซื่อสัตย์ ผู้เรียนให้ความเชื่อฟัง บ่งบอกถึงลักษณะอยากให้ผู้เรียน ได้รับความรู้และประสบการณ์อย่างเต็มที่ซึ่งแนวทางของการปฏิบัติงานจริงตรวจสอบผลงานของผู้เรียน มีความรู้ทางทฤษฎีเป็นอย่างดี ให้คำปรึกษาแก่ลูกศิษย์ในทุกโอกาส บางครั้งปล่อยให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง แต่ผู้สอนยังขาดสมาธิ สงบนิ่ง ใจเย็น บ้างในบางครั้ง และเข้าสอนไม่ตรงตามเวลาบ้าง บางครั้งมีการคว่ำให้ผู้เรียนตั้งใจ และพยายามจดจำเพื่อใช้ในการปฏิบัติจริง และเพื่อประกอบอาชีพไปได้

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผู้เรียน

ผู้เรียนส่วนใหญ่มีสมาธิในการเรียน สงบนิ่ง ใจเย็น ทำงานตามขั้นตอนที่กำหนด ปฏิบัติตามแบบที่อาจารย์สอนอย่างเคร่งครัด เชื่อฟัง ตั้งใจ และสนใจที่จะรู้ในเนื้อหาและวิธีการทำงานอย่างเต็มที่ มีความเคารพเชื่อฟังอาจารย์ อาจจะเล่นสนทสนมกันบางครั้ง แต่ก็พยายามอธิบายให้ผู้สอนเข้าใจในแนวคิดและประสบการณ์ของตนเองเช่นกัน และพร้อมที่จะแก้ไขผลงานของตนให้ถูกต้องและดีที่สุด แต่ผู้เรียนส่วนใหญ่ก็ยังเข้าเรียนไม่ตรงต่อเวลาและไม่สม่ำเสมอ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านจุดประสงค์

ผู้สอนหลังจุดประสงค์การเรียนการสอนให้ผู้สอนทราบก่อนเริ่มการเรียนในแต่ละภาคเรียน ผู้สอนเป็นการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ที่กำหนดมีการเขียน โครงการสอน มีการวางแผนการ

สอนเพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่สถาบันกำหนด สอดแทรกความเป็นไทยในลักษณะวิชาเอก ศิลปะไทย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนแก้ไขปัญหา แล้วแต่เหตุการณ์แต่ละสถานการณ์ เมื่อเกิดปัญหาและได้รับการชี้แนะ จะทำให้ผู้เรียนมุ่งสู่การเรียนการสอนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหาสาระหรือเนื้อหาวิชา

เนื้อหาส่วนใหญ่ที่เรียนสามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาขณะปฏิบัติงาน เนื้อหา มีการส่งเสริมเอกลักษณ์และอนุรักษ์ศิลปะไทย เนื้อหาอธิบายถึงประวัติความเป็นมาคุณค่าในด้านความรู้ และการปฏิบัติงาน เนื้อหาส่วนใหญ่ยังสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร ให้ความรู้ทางทฤษฎีและกรรมวิธีในการปฏิบัติงานมรการทบทวนความรู้เดิมก่อนขึ้นความรู้ใหม่ เป็นการทบทวนความจำให้ผู้เรียนมีการสอดแทรกเรื่องราวของภาพที่เขียนขึ้นให้เข้าใจความหมายมากขึ้น พร้อมทำให้ผู้เรียนอธิบายความหมายและความเข้าใจในเนื้อหาที่ตนเองเขียนขึ้น เป็นการนำเสนอผลงานซึ่งเนื้อหาวิชา ศิลปะไทยมีมากมายทั้งวรรณคดี วรรณกรรม ที่คงคุณค่าสืบต่อมาซึ่งผู้เรียนรุ่นหลังก็จะต้องได้รับความรู้ สืบทอดเป็นมรดกของชาติต่อไป แต่ด้วยความที่เนื้อหาที่มีมากจึงทำให้ผู้สอนหนักใจในการเรียนการสอน ที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจอย่างเต็มที่มากที่สุด

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการดำเนินการเรียน

ผู้สอนส่วนใหญ่บอกเล่าประสบการณ์ทางศิลปะเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจนำเสนอ ตัวอย่างผลงานที่จะปฏิบัติ อธิบายเทคนิควิธีการและปัญหาต่างๆ ในการปฏิบัติงาน ผู้สอนสังเกต พฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้เรียน เสนอแนะติชมผลงานเพื่อการปรับปรุงแก้ไข ตรวจสอบความรู้ว่า ตรงตามจุดประสงค์หรือไม่ พร้อมทั้งยังสรุปทบทวนและผลการปฏิบัติงาน มีการแจ้งให้ทราบถึงการ เรียนการสอนครั้งต่อไป โดยผู้สอนคำนึงถึงพื้นฐานทักษะทางศิลปะที่แตกต่างกันของผู้เรียน ผู้สอนส่วนใหญ่มีวิธีการสอนหลากหลายวิธีทั้งวิธีการสอนแบบบรรยาย แบบสาธิตให้ผู้เรียนลองปฏิบัติตาม ให้ ผู้เรียนฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และมีวิธีการสอนบางลักษณะซึ่ง ผู้สอนไม่ค่อยปฏิบัตินักหรือไม่ปฏิบัติเลยคือการตั้งคำถามและตอบคำถามเพื่อเสริมแรงจูงใจ การให้ ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาสาธิตวิธีการปฏิบัติงานและการไปศึกษาการปฏิบัติงานจากช่างชาวบ้าน ส่วน กิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสมกับระยะเวลา มีการใช้ภาพถ่ายประกอบการสอน และใช้วัสดุเครื่อง อุปกรณ์เครื่องฉายประกอบการเรียนการสอนเป็นบางครั้ง แต่จะไม่ค่อยมีการใช้สื่อการสอนจากของจริง หรือยืมสื่อการสอนจากพิพิธภัณฑ์

6. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพ

มีการตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนก่อนสอน มีการเสริมสร้างและให้กำลังใจ ผู้เรียน มีการใช้คำถามเพื่อตรวจสอบความรู้และความเข้าใจหลังการสอนมีการทดสอบผู้เรียน โดยยึด หลักมาตรฐานการตรวจสอบของสถาบัน กับแนวทางการเป็นช่างฝีมือของไทยทั้งวิชาการ ทฤษฎี และ ปฏิบัติ โดยในปีการศึกษานี้ทางสถาบันได้ใช้มาตรฐานการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพ ISO ทุกวิทยา เขตต้องขึ้นกับสถาบันหน่วยงานใหญ่ของศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ทำให้ผู้สอนและ

ผู้เรียนยังไม่คุ้นเคยเนื่องจากแต่ก่อนเคยเรียนและสอนกันอย่างอิสระ มีจุดประสงค์เพื่อผลิตช่างฝีมือให้ได้คุณภาพและรักษาเอกลักษณ์ของไทย ซึ่งทำสืบทอดกันมายาวนาน

7. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการวัดและประเมินผล

มีการอธิบายเกณฑ์การประเมินผลให้ผู้เรียนทราบก่อนการเรียน และมีแนวทางในการวัดและประเมินผลในหลายรูปแบบซึ่งตรงตามระเบียบของการวัดผลไม่ว่าจะเป็นการวัดและประเมินผลจากผลงานสำเร็จ วัดจากกระบวนการทำงาน วัดจากแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน การกล้าแสดงออก และทำให้ผู้ฟังเข้าใจในงานศิลปะที่ตนปฏิบัติ และยังวัดผลจากเพิ่มสะสมงาน โดยผู้เรียนจะต้องทำการหาข้อมูลจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน รวบรวมแนวคิดของตนและนำเสนอผลงานซึ่งผู้เรียนที่จะสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปีนี้จะต้องมีการแสดงศิลปนิพนธ์ในตอนปลายภาคของปีที่ 4 และผู้เรียนจะต้องผ่านการวัดและประเมินผลจากการนำเสนอผลงานชิ้นสำคัญนี้จึงจะผ่านเป็นผู้สำเร็จการศึกษา

8. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อม

ผู้เรียนและผู้สอนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมีการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน แต่สภาพแวดล้อมส่วนใหญ่ของห้องเรียนยังไม่ดีเท่าที่ควร เช่น ในห้องเรียนมีเสียงรบกวนจากภายนอก ห้องเรียนและห้องปฏิบัติงานไม่เพียงพอยังต้องใช้ห้องปฏิบัติงานรวมระหว่าง ปวส. และปริญญาตรี ภายในห้องมีแสงสว่างไม่เพียงพอ อากาศถ่ายเทไม่สะดวก แออัด มีกลิ่นสารเคมีที่ใช้ในการปฏิบัติงานแต่มีการรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยเป็นการสร้างบรรยากาศให้ดูขรึมน่าเกรงขาม ในสถาบันยังขาดแหล่งความรู้ศิลปะไทย ขาดเครื่องมือเครื่องใช้ทางศิลปะที่เหมาะสมและพอเพียง ขาดห้องแสดงผลงานศิลปะที่เพียงพอและเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัยการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทย

การอภิปรายผลเกี่ยวกับการศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทย หลักสูตร ศิลปบัณฑิต(ต่อเนื่อง 2 ปี) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตเพาะช่าง ผู้วิจัยได้อภิปรายในประเด็นสำคัญโดยจำแนกออกเป็น 2 ตอนดังนี้

1. อภิปรายผลสรุปเป็นภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทย
 - 1.1 ข้อมูลเบื้องต้นของนักศึกษา, ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้สอน
2. อภิปรายผลสรุปเป็นรายชื่อของการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทย
 - 2.1 ด้านผู้สอน
 - 2.2 ด้านผู้เรียน
 - 2.3 ด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน
 - 2.4 ด้านเนื้อหาสาระหรือเนื้อหาวิชา
 - 2.5 ด้านการดำเนินการเรียนการสอน

- 2.6 ด้านการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการสอน
- 2.7 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนและ
- 2.8 ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน(ใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตประกอบการอภิปราย)

1. อภิปรายผลสรุปเป็นภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทย

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยทั้งหมดพบว่านักศึกษาแสดงความคิดเห็นในด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยรวมที่มากที่สุด จากแบบสอบถามของนักศึกษา แสดงว่าจุดประสงค์มีบทบาทสำคัญส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน และผู้เรียนเห็นว่าจุดประสงค์การเรียนการสอนสอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งจุดประสงค์การเรียนการสอนที่ดีจะต้องบอกถึงสิ่งที่คาดหวังที่จะให้ผู้เรียนได้รับ แต่หากไม่เชื่อมโยงจุดประสงค์ถึงเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสม ครูก็ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์ได้ (อาจารย์ ใจเย็น, 2537) ซึ่งใจจุดประสงค์การเรียนการสอนศิลปะไทยนี้ผู้เรียนจะต้องมีความมั่นใจว่าเมื่อเรียนสำเร็จแล้วจะต้องเผยแพร่ศิลปะไทยตามนโยบายสืบสานมรดกของชาติและมีความสามารถในการแสดงเอกลักษณ์และอนุรักษ์ศิลปะไทย สังคอุทรานันท์ (2529) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์การสอนไว้ว่าในการสอนทุกครั้งจำเป็นต้องกำหนดจุดประสงค์การสอนให้ชัดเจน เพื่อจะช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบอื่นๆที่ตามมาได้สะดวกสอดคล้องกัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้เรียนที่ต้องการให้ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์ให้ทราบก่อนเรียน และปฏิบัติตามจุดประสงค์ที่ได้กำหนดและจากสภาพความเป็นจริงที่เห็นด้วยมากรองลงมาคือด้านผู้สอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันและเป็นค่าเฉลี่ยรวมที่มากที่สุดของผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งจะเห็นว่าผู้เรียนมีความมั่นใจในตัวผู้สอน มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน เพราะผู้สอนจะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ (กิจจา เวสประชุม, 2540) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้อีก่อนที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมในระดับใด เลือกเทคนิควิธีการที่มีจุดเด่นหรือมีคุณค่าในการเสริมสร้างทักษะ ข้อความรู้ และพฤติกรรมที่กำหนดนั้นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนนั้นบรรลุจุดหมายปลายทางที่ต้องการ (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2542)

1.1 ข้อมูลเบื้องต้นของนักศึกษา, ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้สอน

นักศึกษาที่พบในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาเป็นนักศึกษาเพศหญิง มากกว่าเพศชายแต่ในช่วงก่อน 2 ปีที่ผ่านมา มีนักศึกษาเพศชายมากกว่าเพศหญิงแสดงให้เห็นว่าในช่วงปัจจุบันเริ่มมีผู้หญิงสนใจการเรียนศิลปะมากขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อริยพร สมจิตต์, 2534) ซึ่งถ้าดูจากค่าเฉลี่ยแล้วเพศหญิงและเพศชายไม่ได้มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันมากนัก ทำให้เห็นว่าในสังคมปัจจุบันมีความเท่าเทียมกันในสังคมมากขึ้น ซึ่งก่อนหน้านี้ผู้สำเร็จการศึกษามีเพศชายมากกว่าเพศหญิง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (บันลือ ขอรวมเดช, 2533) ส่วนด้านผู้สอนพบว่าในจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ล้วนแล้วแต่เป็นผู้ชายทั้งสิ้น อาจเนื่องมาจากในอดีตคนส่วนใหญ่มองว่าการเรียนศิลปะ เป็นวิชาชั้นที่ไม่ได้รับค่าตอบแทนมากนัก

และเมื่อเรียนจะไม่รู้ว่าประกอบอาชีพอะไร ซึ่งสอดคล้องกับ (ปรววรรณ ดวงรัตน์, 2541) ที่พบว่ามีผู้สอนเป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิงและผู้สอนส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 50 เป็นผู้มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ทั้งยังจบวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ แสดงให้เห็นว่าเมื่อในอดีตการสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ถือว่ามีความรู้ความสามารถสูงแล้วแต่ในปัจจุบันนี้ซึ่งมีการเปิดสอนระดับปริญญาตรีขึ้น จึงทำให้ขาดบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษา นอกจากนี้แล้วในประเทศไทยไม่มีการเปิดสอนวิชาศิลปะไทยในระดับที่สูงกว่านี้เมื่อในอดีต และ ไม่มีการเรียนการสอนศิลปะไทยในต่างประเทศด้วย และดูได้จากข้อมูลเบื้องต้นของผู้สำเร็จการศึกษาเมื่อ 2 ปีที่ผ่านมาจะเป็นว่าผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพมากกว่าศึกษาต่อ ซึ่งผู้ที่ได้ทำงานตรงกับที่เรียนมามีค่าเฉลี่ยระดับที่ใกล้เคียงกันกับที่จบการศึกษาแล้วได้ทำงานได้ตรงกับที่เรียนมา แต่ส่วนใหญ่ก็จะพอกับอาชีพและงานที่ตนเองทำ และ ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อให้มีผู้เข้ารับการศึกษาน้อยลงแต่อย่างใด ซึ่งจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยของผู้สนใจ วิชาชีพ และ ศรัทธาในงานศิลปะไทยยังมีอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ วรณิ มณฑารักษ์ (2534) ที่เห็นด้วยกับการส่งเสริมและเผยแพร่การอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย

2.อภิปรายผลสรุปความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนเป็นรายชื่อของการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปะไทย

2.1 คำนผู้สอน

ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาเห็นว่าผู้สอนส่วนใหญ่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ให้ความเป็นกันเอง ให้ความสนใจผู้เรียน จากแบบสอบถามนักศึกษาพบว่าผู้สอน มีความรู้ทางศาสนศิลป์ มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานซึ่งใช้ในวิชาเอกศิลปะไทย ผู้สอนจะต้องมีความรู้ที่มีพื้นฐานและประสบการณ์การทำงานด้านศิลปะไทยมาเป็นอย่างดี ให้สอดคล้องกับพระบรมราโชบายในการจัดตั้งสถานศึกษาเพาะช่างขึ้นนั้นก็เพื่อทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของไทยให้เจริญงอกงาม ซึ่งหากย้อนกลับไปดูประวัติศาสตร์การศึกษาของชาติได้ ก็จะพบว่าการจัดการศึกษาอบรมทางช่างศิลปะไทย เพื่อจะสืบต่อและรักษาเอกลักษณ์ของไทยนั้น บรรพชนได้ทำสืบต่อกันมายาวนานมีการคิดค้น ถ่ายทอด ความรู้ ความคิด และรสนิยมทางความงามที่สืบทอดกันมาโดยมิขาดสาย ซึ่งผู้ที่จะสานต่อมรดกของชาติได้เป็นอย่างดีคือครูผู้สอนและนโยบายของสถาบันนั้นๆ อำนวย (อภัย นาคคง, 2529) ฉะนั้นครูผู้สอนศิลปะจะต้องมีความรู้ความชำนาญในด้านศิลปะ โดยตรง (อุบล ศุภจินดา, 2532) สอดคล้องกับงานวิจัยของ (โรจนา จุลเกษม, 1984) ที่ว่าผู้สอนจะต้องมีบทบาทเป็นผู้เชี่ยวชาญ ที่คอยสังเกตและตัดสินใจจากประสบการณ์ นอกจากนี้ผู้สอนยังต้องคอยชี้แนะหรือแนะนำ มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของผู้เรียนสอดคล้องกับ จอห์น เอ ไมเคิล (1983) ที่ว่าผู้สอนจะต้องพยายามรู้จักกับผู้เรียนและมีการวางแผนการสอนร่วมกับผู้เรียน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจะช่วยให้การเรียนการสอนไปในแนวทางเดียวกัน (Kilgo , 1970)

2.2 ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนส่วนใหญ่มีสมาธิในการเรียน สงบนิ่ง ใจเย็น ทำงานตามขั้นตอนที่กำหนดปฏิบัติตามแผนที่อาจารย์สอนอย่างเคร่งครัด เชื้อฟังตั้งใจ และสนใจที่จะรู้ในเนื้อหาและวิธีการทำงานอย่างเต็มที่ มีความเคารพในงานศิลปะที่ทำ หมั่นฝึกฝนฝีมือของตนเอง มีความสนใจและใฝ่รู้ในงานที่ทำ สัมฤทธิ์เพชรคง, 2543 ได้สรุปเกี่ยวกับผู้เรียนระดับอุดมศึกษาว่าจะต้องมีความพยายามในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองควรมีการส่งเสริมสมรรถภาพให้ผู้เรียน มีความรู้ใหม่ ความคิดใหม่ และทักษะใหม่เพิ่มขึ้น เป็นผู้มีความกระตือรือร้นและมีอุดมการณ์สูง สอดคล้องกับ ผดุง พรหมมูล (2538) กล่าวถึงคุณสมบัติที่สำคัญของผู้เรียนศิลปะว่าจะต้องเป็นผู้พร้อมที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถเชื่อมโยงศิลปะกับศาสตร์ด้านต่างๆ ได้อย่างผสมกลมกลืนมีความสามารถที่จะถ่ายทอดพลังความคิดสร้างสรรค์ออกมาได้อย่างมีเป้าหมาย สามารถเชื่อมโยงทฤษฎีมาสู่ปฏิบัติได้ มีความสามารถในการแสวงหาเครื่องมือทางศิลปะที่จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้อะไรและสอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2524 ว่าผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา มีความเป็นผู้ใหญ่เต็มที่ มีความกระตือรือร้นและมีอุดมการณ์สูง

2.3 ด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน

จากผลการวิเคราะห์ด้านจุดประสงค์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาต่างเห็นด้วยต่อกันว่า การจัดการเรียนการสอนศิลปะไทย มีจุดประสงค์สำคัญในการเผยแพร่ศิลปะไทย ตามนโยบายสืบสานมรดกของชาติ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่คนไทยทุกคนจะต้องมีภาระหน้าที่ในการรักษาวัฒนธรรม ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ว่า “ การรักษาวัฒนธรรมคือการรักษาชาติ “ คนไทยทุกคนควรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเอกลักษณ์ไทย มีความนิยมในศิลปะไทย (อภัย นาคคง, 2539) ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งผลิตความรู้ความสามารถสร้างกำลังคนและช่วยพัฒนาประเทศของตนอย่างกว้างขวาง (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2543) ซึ่งสอดคล้องกับ (วิจิตร ศรีสะอ้าน, 2538) ที่ว่าภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาคือการสอนวิชาการและวิชาชีพเพื่อสนองความต้องการกำลังคนของสังคม การค้นคว้าวิจัย การบริการทางวิชาการและการถ่ายทอดวัฒนธรรม ตามแนวการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (2540 – 2544) ด้านเศรษฐกิจสังคมไทยจะต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจพัฒนาสินค้าทางธรรมชาติที่สวยงาม ศิลปวัฒนธรรมไทย ความสามารถในทักษะการทำงานของคนไทย ทั้งอนุรักษ์และพัฒนาศาสนา ศิลปวัฒนธรรมไทยให้เป็นกระแสวัฒนธรรมหนึ่งของโลก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สมชาย สนทนก, 2539) ที่ว่าสาระสำคัญของข้อเสนอแนะในการทำวิจัยก็เพื่อให้เด็กและเยาวชนเห็นคุณค่าของศิลปะไทย ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาอย่างต่อเนื่องในด้านการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาศิลปะไทย จากการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาต้องการผู้สอนหลังจุดประสงค์การเรียนการสอนให้ผู้เรียนทราบก่อนเรียน สัจด์ อุทรานันท์ (2529) ได้กล่าวไว้ว่าในการสอนทุกครั้งจำเป็นต้องกำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจนเพื่อจะได้ช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบอื่นๆที่ตามมาได้สะดวก สอดคล้องกันกับ กิดานันท์ มลิทอง (2531) ที่ว่าผู้สอนต้องกำหนดให้แน่นอนว่า เมื่อเรียนบทเรียนนั้นแล้ว ผู้เรียนจะบรรลุจุดประสงค์อะไรบ้าง ซึ่ง

จะต้องเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สามารถวัดหรือสังเกตได้ เมื่อมีการกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนการสอนแล้ว ต้องมีการเลือกเนื้อหาบทเรียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพื่อให้ผู้เรียนเรียนแล้วสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อผลของการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

2.4 ด้านเนื้อหาสาระหรือเนื้อหาวิชา

ผลการวิเคราะห์ด้านเนื้อหาสาระ จากแบบสอบถามนักศึกษาพบว่ามีความเห็นด้วยการจัดการเรียนการสอนด้วยเนื้อหาสาระมีความเป็นจริงเพื่อการส่งเสริมเอกลักษณ์และการอนุรักษ์ศิลปะไทย ซึ่งสอดคล้องกับด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน กิดานันท์ มลิทอง (2531) กล่าวว่า จุดประสงค์และเนื้อหาเป็นสิ่งแรกที่คุณสอนควรจะต้องกำหนดให้แน่นอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุถึงการเรียนรู้อย่างแท้จริง ผู้สอนจะต้องเลือกเนื้อหาบทเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ จากผลการวิเคราะห์ด้านเนื้อหาสาระหรือเนื้อหาวิชาของผู้สำเร็จการศึกษาพบว่า มีความเห็นด้วยกับข้อเท็จจริงที่ว่า เนื้อหาวิชาสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาขณะปฏิบัติงานสอดคล้องกับ สุมิตร คุณานุกร (2523) ที่เห็นด้วยว่า เนื้อหาวิชาไม่ได้หมายถึงเนื้อหาสาระทางด้านความรู้อย่างเดียว ยังรวมไปถึงประสบการณ์การเรียนรู้ ชัดแจ้งกับ ช่าง บัศวรี (2531) ที่ว่าเนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้ไม่ใช่สิ่งเดียวกัน ผู้เรียนจะเรียนเนื้อหาวิชาได้จะต้องอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้ และขณะเดียวกันการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ก็ต้องนำไปสู่เนื้อหาที่ต้องการด้วย ข้อมูล ความรู้ หรือสิ่งอันเป็นสาระ จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

2.5 ด้านการดำเนินการเรียนการสอน

การวิเคราะห์ผลด้านการดำเนินการเรียนการสอนของนักศึกษาพบว่าความคิดเห็นที่เป็นสภาพจริงมากที่สุด คือ การสอนแบบชี้แจงจุดประสงค์ของบทเรียน ซึ่งขัดแย้งกับการเสนอแนะของนักศึกษาที่ว่าผู้สอนควรชี้แจงจุดประสงค์ของการเรียนให้ทราบก่อนเรียน จากผู้สำเร็จการศึกษาพบว่า การดำเนินการเรียนการสอนแบบจากพิพิธภัณฑ์อยู่ในระดับที่เห็นด้วยมาก ซึ่งจากการสอบถาม สัมภาษณ์ อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาพบว่า เท่าที่ผ่านมา 2 ปีนี้มีเทคโนโลยีทางการศึกษามากขึ้น สามารถดูแบบงานต่าง ๆ โดยไม่ต้องเข้าไปดูในพิพิธภัณฑ์ ดังนั้นจะเห็นว่าผู้สอนจำเป็นต้องเลือกเทคนิคและวิธีการสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ สอดคล้องกับ สุพิน บุญชูวงศ์ (2533) ที่กล่าวว่า ผู้สอนต้องเลือกเทคนิควิธีการสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนด้วย การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน จำเป็นจะต้องเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนด้วย ดังที่ศิลา แชนณี (2545) กล่าวไว้ว่า วิธีการสอน หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการต่าง ๆ

2.6 ด้านการควบคุมและตรวจสอบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา พบว่าผู้สอนมีการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนโดยการใช้คำถามเพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจหลังการสอน สอดคล้องกับ สุพิน บุญชูวงศ์ ที่ว่าหลังจากการสอนแล้วผู้สอนควรจะทำการตรวจสอบผู้เรียนว่าผู้เรียนมี

ความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะเจตคติต่อสิ่งที่เรียนมาแล้วอย่างไร ซึ่งในปีการศึกษานี้ภาคีรัฐบาลทางเทคโนโลยีราชมงคลได้ใช้มาตรฐาน ISO เข้ามาควบคุมการสอน มีการทำโครงการสอนเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพการเรียนการสอนตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ซึ่งเห็นว่าประเทศจะต้องมีการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสู่สากล เพื่อเตรียมคนให้สามารถเผชิญหน้ากับสถานการณ์โลกปัจจุบันที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่จากผลการสัมภาษณ์ผู้สอนพบว่าผู้สอนต้องรับภาระหนักในการสอนให้ตรงตามมาตรฐานการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งยังไม่คุ้นเคยจึงทำให้ขาดอิสระในการถ่ายทอดความรู้อย่างครุช่าง (อภิย นาคคง, 2546)

2.7 การวัดและประเมินผล

ผลการวิเคราะห์ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของนักศึกษา เห็นด้วยตรงกันว่า การเรียนการสอนวัดจากกระบวนการทำงาน และวัดจากความรับผิดชอบและการแสวงหาความรู้ สอดคล้องกับ ไรจนา จุลเกษม (1989) การแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเองเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอนในปัจจุบัน การวิเคราะห์ด้านการวัดและประเมินผลของผู้สำเร็จการศึกษา วัดและประเมินผล การเรียน โดยการวัดจากผลงานสำเร็จ บุญชม ศรีสะอาด(2537) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลจาก ผลงานสำเร็จมีทั้งการประเมินผลทางตรงและทางอ้อม ซึ่งจากการสัมภาษณ์และสังเกตการวัดและ ประเมินผลมีทั้งการวัดจากกระบวนการและผลสำเร็จของงาน มีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ภาคทฤษฎีมี แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ และเนื่องจากการเรียนการสอนส่วนใหญ่อยู่ในภาคปฏิบัติ จึงต้องวัด และประเมินผลจากกระบวนการทำงานทุกขั้นตอน และจากผลงานสำเร็จ รวมทั้งมีการนำเสนอผลงาน จากความคิดสร้างสรรค์สอดคล้องกับ วุฒิ วัฒนสิน (2541) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ แสดงออกบนพื้นฐานบุคลิกส่วนตัว ผู้เรียนรู้จักคิดเป็นทำเป็น เมื่อได้พบอุปสรรคสามารถรู้จักแก้ปัญหา ได้ (สมปอง อัครวงษ์, 2545)

2.8 ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอน

ผลการวิเคราะห์ด้านสภาพแวดล้อมของนักศึกษาพบว่า ความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อม ทางการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์ที่ตรงระหว่างผู้สอนและผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ ดวงรัตน์ (2541) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนกับเพื่อนร่วมชั้น และผู้สอนกับเพื่อน ร่วมงานตลอดจนบรรยากาศทางการบริหาร ซึ่งถือว่าเป็นสภาพทางสังคม ส่วนสภาพแวดล้อมทาง กายภาพซึ่งผู้เรียน ได้ให้ข้อเสนอแนะ และจากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน เกิดจากห้องเรียนและห้อง ปฏิบัติไม่เพียงพอและเหมาะสมกับการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขณะปฏิบัติงาน อากาศถ่ายเท ไม่สะดวก ในด้านของสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนศิลปะ ภาคปฏิบัติโดยเฉพาะสภาพแวดล้อม ภายในห้องปฏิบัติงานศิลปะ ชะลอ พงษ์สามารถ (2526) กล่าวว่า ห้องเรียนศิลปะควรแยกเป็นห้องเรียน ที่เป็นเอกเทศ หรือแตกต่างจากห้องเรียนธรรมดา ผดุง พรหมมูล (2538) จากการสัมภาษณ์ผู้สอน ได้ ข้อมูลว่า ทางสถาบันกำลังจะปรับและเพิ่มสถานที่เรียนห้องปฏิบัติการให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

1. ด้านผู้สอน ทางสถาบันควรจะต้องหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปะไทยโดยตรง หรือเพิ่มบุคลากรในการสอนให้มากขึ้น เพื่อแบ่งเบาภาระอาจารย์ผู้สอน ซึ่งใน 1 สัปดาห์ อาจารย์แต่ละท่านจะต้องมีการเรียนการสอนในหลาย ๆ วิชาและต้องรับภาระสอนทั้งหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และปริญญาตรี อาจทำให้เกิดความสับสนในการนำเสนอความรู้ความสามารถต่าง ๆ
2. ควรเปิดหลักสูตรสายตรงปริญญาตรี โดยเรียนวิชาเอกศิลปะไทยตั้งแต่ ปี 1 ถึงปี 4 โดยไม่แยกวิชาเอกย่อยออกไปอีก ซึ่งในปัจจุบันหลักสูตรนี้เปิดรับนักศึกษาที่จบหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) คนละวิชาเอกซึ่งผ่านการเรียนรู้มาเป็นเวลา 2 ปี และเนื่องจากผู้เรียนมีความรู้ความสามารถที่แตกต่างกันจึงทำให้ผู้สอนต้องจำแนกผู้เรียนออกไปทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกัน
3. ผู้เรียนจะต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ ฝึกทักษะด้านต่าง ๆ ด้วยตนเองให้เกิดความชำนาญในทั้ง 3 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย จิตรกรรมไทย, ประติมากรรมไทย และหัตถศิลป์ รวมทั้ง 3 แผนกนี้เป็นศิลปะไทย ซึ่งเป็นวิชาการศึกษาที่เชื่อมโยงการศึกษากันได้ ทั้งทางตรงและทางอ้อม หากผู้เรียนรู้จักนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพ
4. ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม ต้องจัดระเบียบภายในห้องให้สามารถใช้ร่วมกันได้ หรือมีการจัดแบ่งบริเวณภายในสถาบันให้เป็นห้องปฏิบัติงานศิลปะไทยเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาคุณค่าทางศิลปะไทย ในทัศนคติของแต่ละบุคคล ในสังคมทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้เกิดการรับรู้ เห็นคุณค่า และเกิดความร่วมมือกันในการดำรงรักษาและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย
2. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการทำงานของช่างไทย เช่น จิตรกรรมไทยแบบใช้สีจากธรรมชาติ ขั้นตอนวิธีการเขียนลายรดน้ำ การปั้นประดับหุ่นขี้ผึ้งชั้น เพื่อแสดงให้เห็นความละเอียดในการทำงาน ขั้นตอน กระบวนการของช่างไทยที่มีมาแต่โบราณกาล และยังคงใช้เทคนิคเดิมอยู่บ้างในปัจจุบัน
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบเทคนิคการทำงาน วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในอดีต และสามารถใช้อวัสดุหรือเทคนิคอื่น ๆ ทดแทนได้